



# Yabancı Dil Öğretiminde Öğretmen ve Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar: Sosyal Formların Etkili Kullanımı

**Ahmet Duran SAY**

International Burch University, Yüksek Lisans Öğrencisi,

[ahmet.d.say@stu.ibu.edu.ba](mailto:ahmet.d.say@stu.ibu.edu.ba), <https://orcid.org/0009-0007-1319-6339>

**Prof. Dr. Cemal ÖZDEMİR**

SDU University - Kazakhstan, Shinawatra University - Thailand

[cemal.ozdemir@sdu.edu.kz](mailto:cemal.ozdemir@sdu.edu.kz), <https://orcid.org/0000-0002-1166-3083>

## Özet

Günümüzde bilgiye hızlı erişim ve yapay zekanın insan aklını zorlayan kapasitesi, eğitim sistemlerinde köklü değişiklikler gerektirmektedir. Ancak Türkiye'deki geleneksel eğitim yaklaşımları, öğrenciyi hala pasif bir bilgi alıcısı olarak konumlandırmakta ve bu durum, eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcı fikir üretme gibi becerilerin gelişimini olumsuz etkileyebilmektedir. Özellikle sosyal bilimler, beşerî bilimler ve yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde, sosyal formların etkin kullanımına dayalı öğrenci merkezli ve hedef odaklı yaklaşımlar, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmede ve onları aktif öğrenme sürecine katmada kritik bir rol oynamaktadır. Bu çalışmanın amacı, öğrenci merkezli öğretim, sosyal formlar ve hedef odaklı öğretim yaklaşımlarının tanıtımını yapmak ve bu yaklaşımların eğitimde nasıl bir dönüşüm yaratabileceğini incelemektir. Özellikle bu yöntemlerin dil becerilerini geliştirme, eleştirel düşünme, yaratıcı problem çözme ve etkili iletişim kurma yetenekleri üzerindeki olumlu etkileri üzerinde durulacaktır. Yöntem olarak literatür taraması ve kuramsal analiz kullanılacaktır. Bu yaklaşımlar üzerine yapılan mevcut çalışmalar incelenecek, eğitimde kullanılan sosyal formlar ve hedef odaklı stratejiler bağlamında öğrenci merkezli öğretim yöntemlerinin etkinliği değerlendirilecektir. Ayrıca, bu yöntemlerin geleneksel yaklaşımlarla karşılaştırmalı bir analizi yapılacaktır. Sonuçlar, öğrenci merkezli öğretim, sosyal formlar ve hedef odaklı öğretim stratejilerinin, öğrencilerin dil becerilerini derinlemesine geliştirdiğini ve onları daha bağımsız, eleştirel ve yaratıcı düşünmeye teşvik ettiğini göstermektedir. Bu bulgular, Türkiye'deki eğitim sisteminin yenilikçi yaklaşımlar benimseyerek günümüz bilgi çağına daha iyi uyum sağlaması gerektiğine işaret etmektedir. Bu çalışmanın sonuçları, sosyal bilimler ve dil öğretimi alanlarında yeni pedagojik stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanması için önemli bir zemin oluşturmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Yabancı dil Öğretimi, Öğrenci merkezli yaklaşımlar, Hedef odaklı öğretim, Sosyal Formlar, Plenum, Partner çalışması, Grup Çalışması, Yalnız Çalışma

**Student-Centered Approaches in Foreign Language Teaching: Effective Use of Social Forms**

## Abstract

In today's world, where information is easily accessible and the capacity of artificial intelligence challenges the limits of human intellect, fundamental changes are required in education systems. However, traditional educational

approaches in Turkey still treated students as passive recipients of information, which can negatively impact the development of skills such as critical thinking, problem-solving and creative idea generation. Particularly in the teaching of social sciences, humanities and Turkish as a foreign language, student-centered and goal-oriented approaches that rely on the effective use of social forms play a crucial role in enhancing students' language skills and engaging them in the active learning process. The purpose of this study is to introduce student-centered teaching, social forms and goal-oriented teaching approaches and to examine how these approaches can create a transformation in education. Specifically, the positive effects of these methods on improving language skills, critical thinking, creative problem-solving, and effective communication abilities will be emphasized. As a method, literature review and theoretical analysis will be used. Existing studies on these approaches will be examined and the effectiveness of student-centered teaching methods in the context of social forms and goal-oriented strategies used in education will be evaluated. Additionally, a comparative analysis of these methods with traditional approaches will be conducted. The results show that student-centered teaching, social forms, and goal-oriented teaching strategies deeply enhance students' language skills and encourage them to think more independently, critically and creatively. These findings indicate that Turkey's education system needs to adopt innovative approaches to better align with the demands of the current information age. The results of this study provide a significant foundation for the development and implementation of new pedagogical strategies in the fields of social sciences and language teaching. Moreover, these innovative approaches, supported by PISA results, could play a critical role in improving Turkey's educational performance.

**Keywords:** Foreign Language Teaching, Student-Centered Approaches, Goal-Oriented Instruction, Social Forms, Plenum, Partner Work, Group Work, Individual Work

## 1. Giriş

Yabancı dil derslerinde öğrencilerin ilgisini çekmek ve onları derse aktif olarak katılmaya teşvik etmek, günümüz eğitim sisteminin en büyük zorluklarından biridir. Birçok öğrenci, yabancı dil derslerini sıkıcı, monoton ve çoğu zaman tek taraflı bir bilgi aktarımı olarak görmektedir. Bu durum, öğrencilerin derslere yönelik motivasyonlarını olumsuz etkileyerek öğrenme sürecine olan ilgilerini azaltmaktadır. Yabancı dil öğretiminde bu gibi sorunların üstesinden gelmek ve öğrencilerin derse olan ilgisini artırmak için öğretmenlerin, dersleri daha dinamik, çeşitli ve öğrenci odaklı bir şekilde yapılandırmaları gerekmektedir.

Geleneksel dil öğretim yöntemleri, genellikle öğretmenin merkezde olduğu ve bilgiyi öğrencilere doğrudan aktardığı bir yapıya dayanır. Bu yöntemde öğrenciler, pasif bilgi alıcıları olarak görülür ve dersin akışında fazla bir inisiyatif kullanamazlar. Ancak bu tür bir yaklaşım, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sınırlayarak, onların dil becerilerini geliştirme fırsatlarını kısıtlar (Beckmann & Fischer, 1990). Buna karşılık, öğrenci merkezli öğretim yaklaşımları, bu sınırlılıkları aşarak, öğrencilerin öğrenme sürecinde daha aktif bir rol oynamalarını sağlar ve onların dil öğrenme süreçlerini daha etkili kılar. Öğrenci merkezli dil öğretimi, öğretmenin rehberlik ettiği, ancak öğrenme sürecinin merkezine öğrencilerin yerleştirildiği bir yaklaşımı ifade eder. Bu modelde, öğrenciler derslerin planlanması ve yürütülmesinde daha fazla sorumluluk alır, bu da onların öğrenmeye olan ilgisini ve motivasyonunu artırır (Wiater & Votterle, 2007). Öğrenciler, kendi ilgi alanları doğrultusunda öğrenme fırsatları bulur ve ders içeriğine daha fazla katılım gösterir. Bu süreç, onların dil becerilerini daha etkin bir şekilde geliştirmelerini sağlar ve dersleri daha anlamlı hale getirir.

Yabancı dil öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar, dilin sadece bir bilgi yığını olarak değil, aynı zamanda sosyal bir araç olarak öğrenilmesini teşvik eder. Dil öğretiminde kullanılan sosyal formlar, yani grup çalışmaları, tartışmalar, rol oyunları ve proje tabanlı öğrenme gibi yöntemler, öğrencilerin dil becerilerini aktif olarak kullanmalarını sağlar. Bu yöntemler, öğrencilerin dil kullanımını sadece dil bilgisi kuralları ve kelime ezberleme olarak görmelerinin ötesine geçerek, dili etkili bir iletişim aracı olarak kullanmalarına olanak tanır (Einsiedler & Härle, 1976). Örneğin, bir dil dersinde öğrencilerin farklı sosyal rollere girerek gerçek yaşam senaryolarını canlandırmaları, onların dil becerilerini doğal bir ortamda pratik etmelerine ve bu becerileri geliştirmelerine yardımcı olur.

Sosyal öğrenme kuramları ve etkileşimci yaklaşımlar, öğrenci merkezli dil öğretiminde kritik bir rol oynamaktadır (Vygotsky, 1978). Öğrenciler, dili yalnızca bir bilgi yığını olarak değil, gündelik hayatlarının içerisinde sosyal bir araç olarak kullanmayı öğrenirler; bu da onların dil becerilerini daha doğal ve akıcı bir şekilde geliştirmelerine olanak tanır. Sosyal formların, yani grup çalışmaları, eşli öğrenme, rol oyunları ve tartışma gibi etkileşim tabanlı yöntemlerin yabancı dil öğretiminde kullanımı, öğrenci merkezli yaklaşımların en önemli unsurlarından biridir. Bu yöntemler, öğrencilerin genellikle akranlarıyla ve aynı seviyede dil becerisine sahip kişilerle dil pratiği yapmalarına ve gerçek yaşam senaryoları içinde dili kullanmalarına fırsat tanır. Bu da dil öğreniminin önündeki utanma, öz güven eksikliği ve pratik yapamama gibi engellerin ortadan kaldırılmasında büyük bir etken olacaktır (Gündüz & Genç, 2017).

Geleneksel otoriter ders yöntemleri, belirli bir kontrol sağlasa da genellikle esnek değildir ve öğrenciler için pek motive edici değildir. Bu yöntemler onlarca yıl boyunca yaygın olarak kullanılmış olmasına rağmen, gerçekten etkili ve aktif bir öğrenme ortamı yaratma konusunda genellikle yetersiz kalır. Buna karşılık, öğrenci merkezli bir öğretim yöntemi, özellikle çeşitli sosyal formların kullanımıyla, öğrenenleri daha fazla harekete geçirme ve öğrenme sürecine dahil etme imkânı sunar. Sorumluluk verilmesi ve öğrencilerin kendi inisiyatiflerini geliştirmelerinin teşvik edilmesi sayesinde birçok disiplin sorunu baştan engellenebilir. Bu bağlamda, sosyal formlar bir çözüm olarak sunulabilir.

Savaş, ekonomik ve sosyal sebeplerle insanların yığınlar halinde ülkelerini değiştirdikleri modern dünyada, yabancı dil öğretimi bireylerin küresel iletişimde etkin bir şekilde yer alabilmeleri için temel bir beceri olarak giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Geleneksel dil öğretim yöntemleri, dilin yapısal özelliklerine odaklanırken, son yıllarda öğrenci merkezli yaklaşımlar, yabancı dil eğitiminde daha etkili ve sürdürülebilir bir öğrenme süreci sağlamaya yönelik olarak ön plana çıkmıştır. Bu bağlamda, öğrenci merkezli dil öğretimi, dil becerilerini geliştirirken aktif katılımı teşvik eder ve öğrenme sürecini öğrencilerin sosyal etkileşimleri üzerinden şekillendirir.

## **2. YÖNTEM**

### **2.1. Araştırmanın Deseni**

Araştırmada model olarak nitel araştırma desenlerinden *durum çalışması* (case study) kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, bir olgunun ya da sürecin derinlemesine incelenmesine imkân

sağlar. Bu çalışmada da yabancı dil öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar ve sosyal formların kullanımını üzerine odaklanılmaktadır. Durum çalışması yöntemi, belirli bir bağlamda bu yaklaşımların etkilerini derinlemesine incelemek için uygun bir araç sunar. Araştırmanın amacı, bu yaklaşımların öğrenci motivasyonu, dil kullanımını ve genel dil becerileri üzerindeki etkilerini incelemektir. Dolayısıyla, bu tür bir inceleme için nitel bir desen olan durum çalışması tercih edilmiştir.

Durum çalışması, belirli bir bağlam veya olay üzerinde derinlemesine inceleme yapmayı sağlar ve öğrenci merkezli yaklaşımlar ile sosyal formların karmaşık yapısını detaylı bir şekilde anlamak için ideal bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Araştırmanın amacı, bu yaklaşımların eğitim sürecindeki etkilerini ve öğrenciler üzerindeki yansımalarını incelemektir; bu nedenle, öğrencilerin ve öğretmenlerin deneyimlerini ve görüşlerini anlamak büyük önem taşır. Durum çalışması, bu tür kişisel ve öznel deneyimlerin derinlemesine incelenmesini sağlar ve bu da araştırmanın amacına doğrudan hizmet eder (Merriam, 2018, çev. Turan).

Eğitim süreci, dinamik ve değişken bir yapıya sahip olduğundan, durum çalışması esnekliği ile araştırma sürecinde ortaya çıkan yeni sorulara ve bulgulara yanıt vermeyi mümkün kılar. Bu esneklik, araştırmanın zenginleştirilmesine ve beklenmedik bulguların keşfedilmesine olanak tanır (Şimşek, 2012). Sosyal formlar ve öğrenci merkezli yaklaşımlar, belirli bir eğitim bağlamında nasıl uygulandıklarıyla doğrudan ilişkilidir; bu nedenle, durum çalışması, sınıf dinamikleri, kültürel etmenler gibi faktörlerin etkisini detaylı bir şekilde incelemeye imkân tanır (Stake, 2010, çev. Demirbaş).

Bu nedenlerle, durum çalışması bu çalışmanın hedeflerini gerçekleştirmek için en uygun yöntem olarak seçilmiştir. Öğrenci merkezli yaklaşımlar ve sosyal formların eğitim süreçlerinde nasıl bir rol oynadığını derinlemesine anlamak ve bu anlayışı geliştirmek için durum çalışması yöntemi en ideal yaklaşımdır.

## **2.2. Evren ve Örneklem**

Bu araştırmanın evrenini, Almanya'daki ortaöğretim düzeyindeki okullarda yabancı dil olarak Almanca öğrenen öğrencilere uygulanan dil öğretim yöntemleri oluşturmaktadır. Almanya, çok kültürlü yapısı ve geniş çaplı göçmen nüfusu nedeniyle dil eğitimi alanında zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Araştırmanın odak noktası, öğrenci merkezli yaklaşımlar ve sosyal formların yabancı dil olarak Almanca öğretiminde nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceği üzerinedir. Bu sebeple araştırmanın örneklemine ise öğrenci merkezli yaklaşımlar oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, belirli bir örneklem ile birebir görüşmeler yapılmamış; bunun yerine, sosyal formlar ve öğrenci merkezli yaklaşımlar teorik olarak ele alınmıştır. Sosyal formların tanıtılması ve bu yaklaşımların Almanca öğrenen öğrenciler üzerindeki potansiyel etkilerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Dolayısıyla, araştırma belirli bir öğrenci grubunun deneyimlerine dayanmamakta, daha çok literatürdeki bilgi ve uygulamalara dayalı olarak genel bir analiz sunmaktadır.

Araştırmada ele alınan sosyal formlar; grup çalışmaları, eşli öğrenme, rol oyunları ve tartışma gibi etkileşim tabanlı yöntemlerdir. Bu yöntemlerin Almanca öğretiminde nasıl uygulanabileceği, öğrenci merkezli eğitim yaklaşımları çerçevesinde incelenmiştir. Bu tür sosyal formlar,

öğrencilerin dil öğrenme süreçlerine aktif katılımını artırma potansiyeline sahiptir ve dil becerilerinin daha etkin bir şekilde gelişmesini sağlayabilir. Yıldırım ve Şimşek (2016), bu tür etkileşim tabanlı yöntemlerin, dil öğreniminde öğrencilerin daha aktif rol almasına olanak tanıdığını ve bu şekilde dil becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunduğunu belirtmektedir.

Ayrıca, bu çalışmada sosyal formların yabancılara Türkçe öğretiminde nasıl uygulanabileceği de tartışılmıştır. Türkçe, dünya genelinde öğrenilmekte olan dillerden biri olarak giderek önem kazanmaktadır ve sosyal formaların öğrenci merkezli yaklaşımlar doğrultusunda Türkçe öğretiminde kullanımı, dil becerilerinin gelişiminde büyük bir potansiyel sunmaktadır. Bu bağlamda, Almanca öğretiminde kullanılan sosyal formaların, benzer şekilde yabancılara Türkçe öğretiminde nasıl adapte edilebileceği ve bu yöntemlerin Türkçe öğrenen öğrenciler üzerindeki etkileri teorik olarak ele alınmıştır. Merriam (2018, çev. Turan), öğrenci merkezli yaklaşımların farklı bağlamlarda nasıl uygulanabileceğini anlamanın, bu tür eğitimsel yeniliklerin etkinliğini artırabileceğini vurgulamaktadır.

Bu çalışmada, sosyal formaların kullanımına ilişkin olarak elde edilen veriler ve çıkarımlar, literatürde yer alan mevcut çalışmalar ve uygulamalardan derlenmiştir. Bu nedenle, araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Almanca ve Türkçe öğretiminde sosyal formaların etkili kullanımını teorik bir çerçevede sunmaktır.

### **2.3. Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi**

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Almanca ve Türkçe öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar ile sosyal formaların uygulanabilirliğini incelemek amacıyla çeşitli akademik ve çevrimiçi kaynaklardan yararlanılmıştır. Veri toplama sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ve belge analizi kullanılmıştır. Bu süreç, araştırmanın amaçları doğrultusunda derinlemesine bilgi sağlayan kaynakları belirlemek ve değerlendirmek için sistematik bir şekilde yürütülmüştür.

Araştırmada verileri toplamak için literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması, dil öğretim metotları ve yaklaşımları üzerine yapılmış mevcut akademik çalışmaları, kitapları, makaleleri ve tezleri kapsamaktadır. Bu kapsamda, Almanca ve Türkçe dil öğretiminde kullanılan metotların tarihsel gelişimi, teorik temelleri, uygulama örnekleri ve etkinlikleri üzerine yazılmış kaynaklar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Özellikle Demirel'in çalışmaları (2009, 2012), dil öğretimi alanında ve kaynakçaların bulunmasında değerli bilgiler sunarak araştırmanın teorik temelinin oluşturulmasına katkı sağlamıştır.

Dil öğretim metotları ve yaklaşımları üzerine yazılmış akademik kitaplar, bu alanda derinlemesine bilgi sağlayan önemli kaynaklar olarak kullanılmıştır. Bu kitaplar, dil öğretiminde kullanılan çeşitli metotların teorik temellerini ve uygulama örneklerini ayrıntılı bir şekilde ele almaktadır. Demirel'in çalışmaları, dil öğretimi konusunda kapsamlı bilgiler sunarak bu araştırma için temel referanslardan biri olmuştur (Demirel, 2009; Demirel, 2012).

Akademik dergilerde yayımlanan makaleler, dil öğretim metotları ve yaklaşımları hakkında güncel bilgileri ve araştırma bulgularını içermektedir. Bu makaleler, dil öğretiminde yenilikçi yöntemlerin ve uygulamaların nasıl geliştirildiği ve uygulandığı konusunda değerli bilgiler sağlamaktadır.

Ayrıca, dil öğretimi üzerine yazılmış yüksek lisans ve doktora tezleri de kapsamlı literatür taramaları ve özgün araştırma bulguları sunarak, bu araştırmanın verilerini destekleyen önemli akademik çalışmalar olmuştur.

Araştırmacının Almanya’da bir ortaokulda yabancı dil olarak Almanca öğretmenliği yapması da verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve metotların sınıf ortamında denenerek sonuçların da değerlendirilmesi fırsatını sunmuştur. Bu deneyim, araştırmanın pratik boyutunu güçlendirmiş ve sınıf içi uygulamalardan elde edilen gözlemlerle teorik bilgilerin karşılaştırılmasına imkân tanımıştır.

Araştırmada kullanılan bir diğer önemli veri toplama alanı çevrimiçi kaynaklar ve veri tabanlarıdır. İnternet üzerindeki akademik veri tabanları ve dil öğretim metotlarını tanıtan web siteleri, araştırmanın amacına yönelik kapsamlı bilgiler sunmaktadır. Bu çevrimiçi kaynaklar arasında şunlar yer almıştır:

- **Cambridge Assessment:** Cambridge Assessment web sitesi, dil öğretim metotları ve değerlendirme yaklaşımları hakkında geniş bir bilgi yelpazesi sunmaktadır. Bu site, dil öğretiminde kullanılan çeşitli yöntemler ve bu yöntemlerin değerlendirilmesi üzerine yapılan araştırmaları içermektedir.
- **Methoden- und Spielekiste:** Dil öğretim metotları ve oyunları hakkında kapsamlı bilgi sunan bu web sitesi, Almanca dil öğretiminde kullanılan çeşitli yöntemlerin tanıtımını yapmaktadır. Site, dil öğretiminde kullanılacak çeşitli oyunlar ve aktiviteler hakkında ayrıntılı bilgiler sağlamaktadır.
- **Methodenkartei:** Oldenburg Üniversitesi tarafından hazırlanan bu web sitesi, dil öğretim metotları ve uygulama örnekleri hakkında geniş bir veri tabanı sunmaktadır. Site, dil öğretiminde kullanılacak farklı yöntemler ve bu yöntemlerin nasıl uygulanabileceği konusunda rehberlik etmektedir.
- **Mercator-Institut für Sprachförderung und Deutsch als Zweitsprache – Methodenpool:** Mercator-Institut’un "Methodenpool" sayfası, dil öğretimi ve desteklemesi için çeşitli pratik materyaller ve yöntemler sunan kapsamlı bir kaynaktır. Bu web sayfası, dil öğretmenleri ve eğitimciler için çeşitli öğretim yöntemlerini ve stratejilerini tanıtarak uygulamalı örneklerle desteklenmiş materyaller sağlamaktadır.

Bu çevrimiçi kaynaklar, araştırmada yer verilen teorik bilgilerin güncel ve geniş kapsamlı olmasını sağlamıştır. Ayrıca, bu sitelerden elde edilen veriler, dil öğretim metotlarının etkili bir şekilde nasıl uygulanabileceği konusunda pratik örnekler sunmuştur. Wolfgang Mattes’in *Methoden für den Unterricht* adlı çalışması da özellikle Almanca dil öğretiminde kullanılan yöntemlerin pratik uygulamaları hakkında önemli bilgiler sunmuştur.

Toplanan veriler, nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bu yöntem, verilerin sistematik bir şekilde kategorilere ayrılması, temaların belirlenmesi ve bu temalar arasındaki ilişkilerin ortaya konulması sürecini içermektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Literatür taraması ve çevrimiçi kaynaklardan elde edilen veriler, dil öğretim metotları ve yaklaşımlarının teorik temellerini

anlamak ve bu temellerin uygulama örnekleriyle nasıl örtüştüğünü değerlendirmek amacıyla analiz edilmiştir.

Veri analizi sürecinde, dil öğretiminde kullanılan metotların tarihsel gelişimi, teorik temelleri ve bu metotların sınıf içi uygulamaları arasındaki ilişkiler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca, sosyal formların yabancılara Türkçe öğretiminde nasıl uygulanabileceği konusunda elde edilen bulgular, bu alanın geliştirilmesi için öneriler sunmak amacıyla değerlendirilmiştir.

### **3. BULGULAR VE YORUMLAR**

Türkiye'de eğitim sistemi, tarihsel olarak öğretmen merkezli bir yapı üzerine kurulmuştur. Bu eğitim modeli, öğretmenin bilgiyi aktaran, sınıfın merkezi figürü olduğu, öğrencilerin ise bu bilgiyi pasif bir şekilde aldığı bir yapıyı ifade eder. "*Frontalunterricht*" olarak da bilinen öğretmen merkezli eğitim, dersin kontrolünün tamamen öğretmende olduğu ve öğretmenin sınıfa yönelik doğrudan bilgi aktarımı yaptığı bir yöntemdir. Bu yöntemde öğretmen, genellikle tahtada ders anlatır, öğrenciler ise not alır ve anlatılan bilgiyi öğrenir.

Bu bölümde öncelikle *öğretmen merkezli eğitimin temel özellikleri ve bu eğitim modelinin avantajları ve dezavantajları* ele alınacaktır. Ardından, öğretmen merkezli eğitimin yanı sıra öğretimde sıkça kullanılan diğer öğretim yöntemleri olan *öğrencinin tek başına çalışması (Einzelarbeit)*, *partner çalışması (Partnerarbeit)* ve *grup çalışması (Gruppenarbeit)* yöntemleri tanıtılacaktır. Bu yöntemlerin her biri, öğretimde nasıl bir rol oynadığı, öğrenciler üzerindeki etkileri ve öğrenme sürecine katkıları açısından değerlendirilecektir. Özellikle bu yöntemlerin, öğrenci merkezli yaklaşımlar çerçevesinde nasıl kullanılabileceği üzerinde durulacak ve bu bağlamda çeşitli örneklerle açıklamalar yapılacaktır.

#### **3.1. Öğretmen Merkezli Öğretim Yaklaşımları**

Eğitimde kullanılan öğretim yöntemleri, her zaman değişen toplumsal ve teknolojik dinamiklerle yeniden şekillenmektedir. Sınıf öğretimi (*Frontalunterricht*), bu bağlamda tarihsel olarak en yaygın kullanılan yöntemlerden biridir. Bu yöntem, öğretmenin sınıfın önünde yer alarak bilgiyi öğrencilere aktardığı, öğretmenin bilgi aktarımında merkezi bir rol oynadığı bir ders biçimidir. Ancak, bu öğretim yönteminin günümüz eğitim anlayışındaki yeri ve önemi tartışmalıdır.

Sınıf öğretimi, öğrencilerin tümünün aynı anda aynı materyali öğrenmesini hedefler. DUDEN sözlüğünde bu yöntem, "öğretmenin sınıfın önünde durduğu ve sınıfı bir bütün olarak yönettiği bir ders şekli" olarak tanımlanır (Duden, 2006). Bu tanım, öğretmenin sınıf içindeki baskın rolünü ve dersin yapısını belirleyen ana unsurları vurgular. Öğretmen, dersin temposunu ve içeriğini belirler, öğrenciler ise bu sürece pasif bir alıcı olarak katılırlar.

Sınıf öğretimi yöntemi, kökenlerini Antik Yunan ve Roma'daki eğitim sistemlerinden alır. Antik Yunan'da, ünlü filozoflar öğrencilerine derslerini genellikle bir grup halinde ve yüz yüze anlatırlardı. Ancak, sınıf öğretiminin modern anlamda sistematik bir hale gelmesi, Avrupa'da Orta Çağ'da kilise okulları ve manastırlarda yaygınlaşmasıyla başladı. Bu dönemde, öğretmen merkezli eğitim, özellikle dini bilgilerin aktarılmasında etkili oldu (Gudjons, 2003).

Rönesans dönemi ile, eğitim anlayışında önemli değişimler meydana geldi ve bilgiye erişim daha geniş kitlelere yayılmaya başladı. Bu süreçte, sınıf öğretimi, bilgiyi etkin bir şekilde büyük öğrenci gruplarına aktarmanın en etkili yollarından biri olarak benimsendi. Modern anlamda sistematik sınıf öğretimi, 18. ve 19. yüzyıllarda, özellikle Avrupa'da sanayileşme ile gelişen kitlesel eğitim sistemi içinde önemli bir yer edindi (Terhart, 2000).

Osmanlı İmparatorluğu'nda eğitim sistemi, uzun bir süre boyunca geleneksel medrese eğitimi etrafında şekillenmiştir. Medreselerde eğitim, genellikle küçük gruplar halinde, müderrisin (öğretmen) merkeze alındığı bir yöntemle yürütülürdü. Ancak, 19. yüzyılın ortalarına doğru, Osmanlı İmparatorluğu'nda Batılılaşma hareketleriyle birlikte modern sınıf öğretimi kavramı da yavaş yavaş yer bulmaya başlamıştır. Tanzimat Dönemi'nde gerçekleştirilen reformlar ile, Batı tarzı okullar açılmaya başlanmış ve bu okullarda sınıf öğretimi yöntemi yaygınlaşmıştır (Akyüz, 2011). Bu dönemde, eğitimde Batı standartlarının benimsenmesi ve öğretmen merkezli, düzenli sınıf yapısının oluşturulması dikkat çekicidir.

Özellikle 1869 yılında çıkarılan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi, Osmanlı İmparatorluğu'nda modern eğitim sisteminin temellerini atmıştır. Bu düzenleme ile, modern okul sistemleri kurulmuş ve bu okullarda sınıf öğretimi yöntemi yaygın olarak uygulanmaya başlamıştır. Bu dönemde, askerî ve teknik okullarda sınıf öğretimi yöntemi benimsenmiş ve bu yöntem, öğrencilerin disiplinli bir şekilde bilgi edinmelerini sağlamıştır (Kodaman, 1991).

Cumhuriyetin ilanı ile, Türkiye'de eğitim sistemi köklü reformlarla yeniden yapılandırılmış ve sınıf öğretimi, modern eğitim anlayışının temel unsurlarından biri haline getirilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen bu reformlar, Türkiye genelinde modern, laik ve bilimsel temellere dayalı bir eğitim sisteminin oluşturulmasını hedeflemiştir (Başgöz & Wilson, 1992). 1924 yılında kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim, tek çatı altında toplanmış ve modern sınıf öğretimi yöntemi ülke çapında yaygınlaştırılmıştır (Ergün, 1996).

Sınıf öğretimi, Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren özellikle ilköğretim ve ortaöğretimde, geniş öğrenci gruplarına bilgi aktarmanın en etkili yollarından biri olarak benimsenmiştir. Öğretmenlerin bilgi aktaran ve öğrencilere rehberlik eden otorite figürü olarak konumlandığı bu yöntem, özellikle 20. yüzyılın ortalarına kadar Türk eğitim sisteminde en yaygın kullanılan öğretim biçimi olmuştur (MEB, 2001).

21. yüzyılda ise Türkiye'de sınıf öğretimi hâlâ yaygın bir şekilde kullanılmakla birlikte, teknoloji destekli eğitim ve öğrenci merkezli yaklaşımlar ile bu yöntemin daha esnek ve katılımcı hale getirilmesi için çaba gösterilmektedir. Modern Türk eğitim sistemi, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını ve öğrenme stillerini daha fazla dikkate alarak, sınıf öğretimi ile diğer öğretim yöntemlerini dengeli bir şekilde harmanlamayı amaçlamaktadır (Akyüz, 2011).

Eğitimde öğretmen merkezli yaklaşımlar, bilgi aktarımında öğretmenin kilit rol oynadığı ve sınıf içi dinamiklerin öğretmen tarafından yönlendirildiği yöntemleri ifade eder. Bu yaklaşımlarda öğretmen, öğrencilerin öğrenme sürecinde anahtar bir figür olarak konumlanır; öğrenciler ise genellikle bilgi alıcıları olarak daha pasif bir rol üstlenirler. Aşağıda, öğretmen merkezli öğretim yöntemlerinin bazı temel örnekleri yer almaktadır:



### **a. Doğrudan Öğretim (Direct Instruction)**

Doğrudan öğretim, bilgiyi doğrudan ve açık bir şekilde öğrencilere aktaran bir yöntemdir. Bu yaklaşımda öğretmen, dersin içeriğini sistematik olarak sunar, öğrencileri adım adım bilgilendirir ve öğrendiklerini pekiştirmeleri için rehberlik eder. Öğrenciler, bu süreçte öğretmenin liderliğinde belirli bilgi ve becerileri kazanırlar. Doğrudan öğretim, özellikle karmaşık konuların etkili bir şekilde aktarılmasında önemli bir araç olabilir, çünkü öğretmen süreci kontrol eder ve bilgiyi yapılandırılmış bir biçimde sunar (Rosenshine, 2012).

### **b. Sunuş Yoluyla Öğretim (Expository Teaching)**

Sunuş yoluyla öğretim, öğretmenin belirli bir konuyu açıklayıcı bir şekilde sunduğu ve öğrencilerin bu bilgiyi dinleyerek öğrendiği bir yaklaşımdır. Bu yöntemde öğretmen, dersi önceden yapılandırılmış bir plan doğrultusunda sunar ve öğrencilerden bu bilgiyi anlamaları beklenir. Sunuş yoluyla öğretim, genellikle ders anlatımı, konferanslar ve ders kitabı tabanlı öğrenme gibi yöntemlerle gerçekleştirilir. Bu model, öğrencilerin belirli bir bilgi birikimine hızla ulaşmalarını sağlar, ancak öğrenme sürecindeki öğrenci katılımı sınırlı kalabilir (Ausubel, 1968).

### **c. Sokratik Yöntem (Socratic Method)**

Sokratik yöntem, öğretmenin öğrencilerin düşüncelerini yönlendirmek amacıyla stratejik sorular sorduğu bir öğretim yöntemidir. Bu yaklaşımda öğretmen, öğrencilerin kendi düşüncelerini geliştirmelerini teşvik eden bir rehber olarak hareket eder. Her ne kadar bu yöntem öğrencileri düşünmeye yönlendirse de, soru-cevap sürecinin kontrolü öğretmendedir ve bu nedenle öğretmen merkezli bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir (Paul & Elder, 2006).

### **ç. Sunum ve Demonstrasyon (Lecture and Demonstration)**

Sunum ve demonstrasyon, öğretmenin bir konuyu anlatarak veya uygulamalı olarak göstererek öğrencilere bilgi aktardığı yöntemlerdir. Öğretmen, dersin içeriğini detaylı bir şekilde açıklar ve öğrencilere gözlemleyerek öğrenme fırsatı sunar. Bu yaklaşım özellikle bilim ve mühendislik gibi alanlarda etkili olabilir, çünkü teori ile pratiği birleştirerek öğrencilere somut bir öğrenme deneyimi sunar (Gage & Berliner, 1992).

### **d. Ezber ve Tekrar (Rote Learning)**

Ezber ve tekrar, bilginin hafızada kalıcı hale gelmesi amacıyla belirli bilgilerin öğretmen tarafından tekrar tekrar sunulduğu bir yöntemdir. Bu yaklaşım, genellikle dil öğrenimi veya temel bilgiler gibi alanlarda kullanılır. Öğrenciler, öğretmenin belirlediği materyali ezberleyerek, sınavlarda veya uygulamalarda bu bilgileri tekrarlarlar. Ancak, bu yöntem öğrencilerin derinlemesine anlama ve eleştirel düşünme becerilerini sınırlayabilir (Ornstein & Hunkins, 2013).

### e. Konu Merkezli Öğretim (Content-Centered Teaching)

Konu merkezli öğretim, öğretmenin ders içeriğine odaklandığı ve bu içeriği öğrencilere aktardığı bir yaklaşımdır. Bu yöntemde öğretmenin amacı, belirlenen müfredat içeriğini öğrencilerin tam anlamıyla kavramasını sağlamaktır. Bu tür öğretim genellikle tarih, matematik ve fen gibi derslerde kullanılır ve öğretmenin içerik aktarımında merkezi bir rol oynamasını gerektirir (Tyler, 1949).

### f. Disiplin Temelli Öğretim (Discipline-Based Teaching)

Disiplin temelli öğretim, belirli bir akademik disiplinin kurallarına ve yöntemlerine dayalı olarak gerçekleştirilen bir öğretim yöntemidir. Bu yaklaşımda öğretmen, belirli bir disiplinin temel prensiplerini ve teorilerini öğrencilerine öğretir. Öğrencilerden, bu disiplinin bilgi birikimini ve düşünme yöntemlerini anlamaları beklenir. Öğretmen, bu süreçte bilgi sağlayıcı ve rehber olarak önemli bir rol üstlenir (Shulman, 1986).

Bu geleneksel yöntemin belirgin avantajları bulunmaktadır. Örneğin, öğretmen karmaşık bilgileri etkili bir şekilde organize edip sunabilir; böylece öğrencilerin bu bilgileri hızlı bir şekilde içselleştirmeleri sağlanır. Özellikle temel bilgilerin aktarılmasında ve bilişsel süreçlerin geliştirilmesinde sınıf öğretimi oldukça etkili olabilir (Terhart, 2000). Ayrıca, öğretmenler, öğrencilerle göz teması kurarak sınıfta düzeni sağlama konusunda daha etkin olabilirler (Aschersleben, 1999).

#### 3.1.1. Öğretmen Merkezli Öğretimin Avantaj ve Dezavantajları

Öğretmen Merkezli Öğretimin Avantajları	Öğretmen Merkezli Öğretimin Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"><li>· <b>Yapılandırılmış ve Düzenli Öğrenme Ortamı:</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Öğretmen merkezli yaklaşımlar, eğitim sürecini yapılandırılmış bir biçimde sunar. Bu yapı, öğrencilerin belirli bir konuyu adım adım öğrenmelerini sağlar ve konunun bütünlüğü bozulmadan ilerlemesine olanak tanır (Rosenshine, 2012).</li><li>• Bu düzen, özellikle büyük sınıf gruplarında öğretimin verimli bir şekilde yönetilmesine yardımcı olur.</li></ul></li><li>· <b>Temel Bilgilerin ve Basit Öğretim Materyallerinin Etkili ve Hızlı Aktarımı:</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Karmaşık veya yeni bilgilerin öğrenciler tarafından anlaşılması gerektiğinde,</li></ul></li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>· <b>Öğrenci Katılımının Sınırlılığı:</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Öğretmen merkezli yaklaşımlar, genellikle öğrencilerin pasif bilgi alıcıları olarak rol aldığı bir ortam yaratır. Bu durum, öğrencilerin derse aktif katılımını sınırlayabilir ve eleştirel düşünme, problem çözme gibi becerilerin gelişimini engelleyebilir (Freire, 1970).</li></ul></li><li>· <b>Öğrenci Motivasyonunun Zor Sağlanması:</b><ul style="list-style-type: none"><li>• Öğrencilerin motivasyonunu sağlamak, özellikle öğretmen baskınlığı ve disiplin sağlamak için baskı uygulandığında zorlaşabilir (Zimbardo, 1995, s. 439).</li></ul></li></ul>

<p>öğretmen merkezli yaklaşım etkili olabilir. Öğretmen, konunun temel unsurlarını belirler ve bu bilgiyi sistematik bir şekilde öğrencilere sunar. Bu, özellikle matematik, fen bilimleri gibi alanlarda önemlidir (Ausubel, 1968).</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Sınıf öğretimi, basit öğretim materyalleri ve bilişsel bilgiyi (örneğin, Almanca yazım kuralları) nispeten hızlı ve etkili bir şekilde aktarmak için uygundur (Terhart, 2000, s. 143).</li></ul> <p>· <b>Disiplin ve Kontrol:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Öğretmen merkezli sınıflarda, öğretmen sınıfın kontrolünü elinde tutar, bu da disiplinin sağlanmasına yardımcı olabilir. Bu, özellikle büyük sınıflarda ve öğrenci disiplini konusunda zorluk yaşanan ortamlarda avantajlıdır (Gage &amp; Berliner, 1992).</li><li>• Öğretmen, öğrenci çalışmalarını daha kolay kontrol edebilir; genellikle sadece göz teması kurarak öğrencileri disipline etmek yeterlidir (Aschersleben, 1999, s. 66).</li></ul> <p>· <b>Zaman Yönetimi ve Hazırlık Süresinin Kısalığı:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Öğretmen merkezli yaklaşımlar, öğretmenin dersin ilerleyişini kontrol etmesini sağlar, bu da zamanın verimli kullanılmasını mümkün kılar. Öğretmen, ders süresince belirlenen konuları tamamlamaya odaklanır ve bu da müfredatın planlanan şekilde tamamlanmasını sağlar (Ornstein &amp; Hunkins, 2013).</li><li>• Ayrıca, sınıf öğretimi nispeten hızlı bir şekilde hazırlanabilir ve dersin</li></ul>	<p>· <b>Demokratik Katılımın Sınırlı Olması:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Sınıf öğretimi, demokratik katılımı büyük ölçüde dışlar çünkü öğretmen otoriter ve baskın bir rol üstlenir (Gudjons, 2003, s. 29).</li></ul> <p>· <b>Farklı Öğrenme Stillere Uyum Eksikliği:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Öğrencilerin öğrenme stilleri farklılık gösterebilir; bazı öğrenciler görsel, bazıları işitsel, bazıları ise kinestetik öğrenmeyi tercih eder. Öğretmen merkezli yaklaşımlar genellikle bu farklılıklara uyum sağlamada yetersiz kalabilir, çünkü öğretim yöntemi büyük ölçüde öğretmenin sunumuna dayanır (Gardner, 1983).</li><li>• Ayrıca, tüm öğrencilerin aynı anda ve aynı hızda öğrenme gerekliliği, öğrencilerin bireysel yeteneklerini ve beklentilerini dikkate almaz (Terhart, 2000, s. 144).</li></ul> <p>· <b>Öğrencinin Bağımsız Düşünme Yeteneğinin Azalması:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Bu yaklaşımlar, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönlendirme ve bağımsız düşünme fırsatlarını sınırlayabilir. Öğrenciler, öğretmen tarafından sunulan bilgiyi sorgulamak veya üzerinde derinlemesine düşünmek yerine, bu bilgiyi olduğu gibi kabul etme eğiliminde olabilirler (Freire, 1970).</li></ul> <p>· <b>Yaratıcılığı Sınırlama:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Öğretmen merkezli yöntemler, genellikle öğrencilerin yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmek için yeterli esnekliği sunmaz. Öğrenciler,</li></ul>
--	--

<p>sonrasında fazla zaman gerektirmez (Terhart, 2000, s. 144).</p> <p>· <b>Öğrenme Nesnelerinin Hızlı Sunumu:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Sınıf öğretimi, öğretmenin öğrenme nesnelerini hızlı ve kesin bir şekilde sunmasını kolaylaştırır, bu da bilgilerin öğrencilere etkili bir şekilde aktarılmasına katkıda bulunur (Aschersleben, 1999, s. 123).</li></ul>	<p>öğretmen tarafından belirlenen çerçeveler içinde çalışmaları için kendi yaratıcı fikirlerini keşfetme fırsatını bulamayabilirler (Paul &amp; Elder, 2006).</p> <p>· <b>Tek Yönlü İletişim:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Öğretmen merkezli yaklaşımlar, öğretmen ve öğrenci arasında genellikle tek yönlü bir iletişim kurar. Bu durum, öğrencilerin kendi düşüncelerini ifade etme veya tartışma fırsatlarını azaltabilir, bu da dersin dinamiklerini olumsuz yönde etkileyebilir (Shor, 1992).</li></ul>
--	---

Sınıf öğretiminin sunduğu merkezî yapı, bazı eğitimciler tarafından otoriter olarak nitelendirilebilir. Bu durum, öğrenci katılımını azaltabilir ve sınıf içi etkileşimi sınırlayabilir. Öğretmen, öğrencilerin bireysel yeteneklerini geliştirmek için daha fazla fırsat tanımalı, sınıf içi demokratik süreçleri desteklemeli ve öğrencilerin aktif katılımını teşvik etmelidir.

Günümüzde, sınıf öğretiminin bu sınırlamalarını aşmak amacıyla, öğretmenler derslerine farklı sosyal öğretim biçimlerini entegre etmeye çalışmaktadır. Bu entegrasyon, öğrencilerin bireysel ve grup çalışmalarını desteklenmesi, onların yaratıcı ve eleştirel düşünme yetilerini geliştirme fırsatı sunar. Sınıf öğretimi, diğer sosyal öğretim biçimleriyle dengelenerek, öğrencilere hem bilgi aktarımı hem de bu bilginin uygulanması için gerekli becerileri geliştirme imkânı verir.

Öğretmenlerin, ders planlarını oluştururken, öğrencilerin farklı öğrenme stillerini ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak sınıf öğretimi ile diğer yöntemleri harmanlamaları, eğitimin kalitesini artıracaktır. Bu şekilde, sınıf öğretimi, modern eğitim anlayışında, hala önemli bir yer tutmakta ve etkili bir şekilde kullanılabilir.

### 3.2. Öğrenci Merkezli Öğretim: Bireysel Gelişim ve Hedefe Yönelik Öğretim

Geleneksel olarak eğitim, uzun süre boyunca öğretmen merkezli bir yaklaşımla yürütülmüştür. Bu yöntemde öğretmen, bilgiyi aktaran, öğrenciler ise bu bilgiyi pasif bir şekilde alan bireyler olarak konumlanmıştır. Ancak eğitimde meydana gelen paradigmlar, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren değişmeye başlamış, özellikle öğrenci merkezli öğretim anlayışı ön plana çıkmıştır. Öğrenci merkezli öğretim, eğitim sürecinde öğrencinin ihtiyaçlarını, öğrenme hızını ve bireysel gelişimini merkeze alır. Bu öğretim yaklaşımı, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde aktif rol oynamalarını ve kendi öğrenme deneyimlerini şekillendirmelerini teşvik eder (Jonassen & Land, 2012). Öğrenci merkezli öğretimde, öğretmen bir rehber, kolaylaştırıcı ve danışman olarak rol

alırken, öğrenciler problem çözme, araştırma yapma ve eleştirel düşünme gibi beceriler üzerinde çalışır.

Öğrenci merkezli öğretimin temel ilkeleri şunlardır:

- **Öğrencinin Aktif Katılımı:** Öğrenciler, öğrenme sürecine aktif olarak katılırlar. Bu süreçte, öğrenciler kendi öğrenme hedeflerini belirleyebilir ve bu hedeflere ulaşmak için bireysel stratejiler geliştirebilirler (Dewey, 1938).
- **Bireyselleştirilmiş Öğrenme:** Öğrenci merkezli öğretim, her öğrencinin benzersiz olduğunu kabul eder ve öğretim stratejilerini bu farklılıklara göre uyarlamayı amaçlar. Öğretmenler, öğrencilerin bireysel öğrenme stillerini ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak farklı öğretim yöntemleri kullanır (Tomlinson, 2001).
- **Öğrenme Ortamının Esnekliği:** Bu yaklaşımda, öğrenme ortamı esnek ve öğrencilerin aktif katılımını destekleyecek şekilde düzenlenir. Fiziksel ortamdaki teknolojik araçlara kadar tüm unsurlar, öğrencinin öğrenme sürecini en üst düzeye çıkaracak şekilde tasarlanır (Brophy, 2010).

### 3.3. Öğrenci Merkezli Öğretimin Hedefe Yönelik Öğretimle Entegrasyonu

Hedefe yönelik öğretim (*Zielorientiert unterrichten*), belirli bir amaca ulaşmak için sistematik bir şekilde yapılandırılmış bir öğretim sürecini ifade eder. Öğrenci merkezli öğretim ile hedefe yönelik öğretim arasındaki entegrasyon, eğitimin verimliliğini ve etkinliğini artırmak için güçlü bir araçtır. Bu entegrasyon, öğretim sürecinin hem bireysel öğrenci ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesini sağlar hem de belirli hedeflere ulaşılmasını güvence altına alır (Wiggins & McTighe, 2005).

Öğrenci merkezli öğretimin hedefe yönelik öğretimle entegrasyonu, şu şekillerde gerçekleştirilebilir:

- **Öğrenme Hedeflerinin Belirlenmesi:** Öğretmenler, öğrenci merkezli bir yaklaşımla öğrencilerin ilgi alanlarını ve öğrenme ihtiyaçlarını değerlendirir. Ardından, bu değerlendirmelere dayalı olarak öğrenme hedefleri belirlenir. Bu hedefler, öğrencilerin öğrenme sürecinde daha motive olmalarını ve belirlenen hedeflere ulaşmak için daha fazla çaba göstermelerini sağlar (Ormrod, 2008).
- **Esnek Öğretim Planları:** Hedefe yönelik öğretimde, öğretim planları belirli bir amaca hizmet eder. Ancak, öğrenci merkezli yaklaşımla bu planlar esnek hale getirilir ve öğrencilerin bireysel gelişimlerine uyacak şekilde revize edilir. Öğretmenler, öğrencilerin geri bildirimlerine göre ders planlarını düzenleyebilir ve gerektiğinde değişiklikler yapabilir (Tomlinson, 2001).
- **Sürekli Değerlendirme ve Geri Bildirim:** Öğrenci merkezli öğretim, sürekli değerlendirme ve geri bildirim mekanizmalarıyla desteklenir. Bu süreçte öğrenciler, öğrenme hedeflerine ne kadar yaklaştıklarını görebilir ve öğretmenlerden düzenli geri bildirim alarak kendi performanslarını değerlendirebilirler (Hattie, 2009). Bu geri

bildirimler, öğrencilerin öğrenme sürecindeki eksikliklerini gidermelerine ve hedeflerine daha etkili bir şekilde ulaşmalarına yardımcı olur.

- **Öğrenci Katılımı ve Sorumluluğu:** Öğrenci merkezli yaklaşım, öğrencilerin öğrenme süreçlerinden sorumlu olmalarını teşvik eder. Bu, öğrencilerin öğrenme hedeflerine yönelik bireysel sorumluluk almalarını sağlar. Hedefe yönelik öğretimle birleştğinde, öğrenciler hem bireysel hem de grup çalışmalarıyla belirlenen hedeflere ulaşmak için daha etkin bir şekilde çalışırlar (Zimmerman, 2002).

Modern eğitimin en önemli unsurlarından biri haline gelen Öğrenci merkezli öğretim, öğrencilerin bireysel gelişimlerine odaklanırken, hedefe yönelik öğretimle entegrasyonu sayesinde, eğitim süreçlerinin daha etkili ve verimli olmasını sağlar. Öğrenci merkezli öğretim, öğrencilerin sadece bilgi edinmelerini değil, aynı zamanda eleştirel düşünme, problem çözme ve kendi öğrenme süreçlerini yönetme becerilerini geliştirmelerini de destekler. Eğitimcilerin, bu iki yaklaşımı bir arada kullanarak öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerini en üst düzeye çıkarmaları mümkündür.

### 3.4. Sosyal Formlar

Eğitimde öğrenci merkezli ve hedef odaklı yaklaşımlar, bireysel öğrenme deneyimlerini ön plana çıkarırken, aynı zamanda sosyal öğrenme süreçlerini de zenginleştirebilir. Sosyal formlar, sınıf içindeki etkileşimleri ve iş birliğini destekleyen öğretim yöntemleridir ve bu formlar, öğrenci merkezli öğretim anlayışıyla birleştğinde öğrencilerin akademik ve sosyal becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar. Partner çalışması, grup çalışması ve tartışma gibi sosyal formlar, öğrencilerin aktif katılımını teşvik ederek öğrenme hedeflerine daha etkili bir şekilde ulaşmalarına olanak tanır.

Öğrenci merkezli öğretimin temel ilkelerinden biri olan bireyselleştirilmiş öğrenme (*Individuelles Lernen*), sosyal formlar aracılığıyla desteklenebilir. Örneğin, grup çalışması sırasında öğrenciler, kendi güçlü yönlerini ve ilgi alanlarını kullanarak diğer öğrencilerle iş birliği yapabilirler. Bu süreç, öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerini sağlarken, aynı zamanda öğrenme hedeflerine ulaşmada karşılıklı destek sunar. Sosyal formlar, öğrencilere, bireysel hedeflerini grup hedefleriyle bütünleştirerek daha geniş bir öğrenme perspektifi kazandırır. Böylece, öğrenci merkezli öğretimin kişiselleştirilmiş yapısı, sosyal öğrenme ortamlarıyla zenginleştirilmiş olur.

Hedef odaklı öğretim, öğrenme süreçlerinin planlanması ve yürütülmesinde belirli hedeflerin sistematik bir şekilde takip edilmesini gerektirir. Bu hedefler, sosyal formlar aracılığıyla somut ve uygulanabilir hale getirilebilir. Örneğin, öğrenciler belirli bir proje veya problem üzerinde grup çalışması yaparken hem bireysel hem de ortak hedeflere ulaşmak için birlikte çalışırlar. Bu tür sosyal etkileşimler, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha dinamik ve iş birliğine dayalı hale getirir. Ayrıca, hedef odaklı öğretim sayesinde öğrenciler, sosyal formlar içinde hedeflerine yönelik geri bildirim alır ve bu geri bildirimler, öğrenme sürecini daha da güçlendirir.

*Öğrenci merkezli öğretimde yaygın olarak kullanılan dört temel sosyal form bulunmaktadır.*

### **3.4.1. Bireysel Çalışma (Einzelarbeit): Yabancı Dil Öğretiminde Bağımsız Öğrenmenin Anahtarı**

Bireysel çalışma, eğitimde bağımsız öğrenmenin önemli bir yolu olarak uzun bir geçmişe sahiptir. Orta Çağ'da manastır okulları ve medreselerde şekillenmeye başlayan bireysel çalışma, öğrencilerin kutsal metinleri kendi başlarına incelemeleri ve içselleştirmeleri amacıyla kullanılmıştır. 19. yüzyılda ise kitlesel eğitimin yaygınlaşması ve bireysel farklılıkların eğitimde daha fazla önem kazanmasıyla modern anlamda bireysel çalışma gelişmiş ve eğitim sistemlerinin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

Bireysel çalışma, öğrencinin belirli bir öğretim materyalini tek başına çalışmasını ifade eder. Bu yöntem, öğrencilerin kendi hızlarında çalışarak bilgiyi içselleştirme ve uygulama fırsatı bulmalarını sağlar. Bireysel çalışma, öğretmenin rehberliğinde ancak öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği bir öğrenme sürecidir. Özellikle yabancı dil öğretiminde, bu yöntem, *dil bilgisi, kelime dağarcığı ve diğer dil becerilerini geliştirmek için* ideal bir ortam sunar (Sitte & Wohlschlägl, 2001).

Yabancı dil öğreniminde bireysel çalışma, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmede kritik bir rol oynar. Bu süreç, öğrencilere dil öğrenme sürecinde bağımsızlık kazandırır ve onların dil bilgisini derinleştirmelerine olanak tanır. Öğrencilerin dil bilgisi, kelime dağarcığı ve dilin diğer unsurlarını kendi başlarına keşfetmeleri ve uygulamaları teşvik edilir. Bu durum, öğrencilerin dil öğrenme süreçlerine aktif katılımlarını artırır ve motivasyonlarını güçlendirir (Mattes, 2002).

Bireysel çalışma, dil becerilerinin bireysel olarak geliştirilmesi için uygun bir ortam sunar. Öğrenciler, dil bilgisi kurallarını pekiştirmek, yeni kelimeleri öğrenmek ve dilde akıcılık kazanmak için bu yöntemi kullanabilirler. Bu süreç, öğrencilerin dil öğrenimine daha derin bir anlam katmalarını sağlar ve öz güvenlerini artırır.

Ancak bireysel çalışma, bazı zorlukları da beraberinde getirebilir. Dil öğrenimi sosyal bir süreç olduğundan, öğrencilerin bu çalışma biçiminde sosyal etkileşimden mahrum kalmaları, dil öğrenme sürecini zorlaştırabilir. Bu yönetime karşı isteksizlik, sosyal etkileşim ihtiyacının karşılanamaması nedeniyle artabilir. Bu durumu dengelemek için, öğretmenlerin bireysel çalışma görevlerini dikkatlice planlamaları ve öğrencilerin yalnız hissetmemeleri için gerekli destekleri sunmaları önemlidir (Mattes, 2002).

### **3.4.2. Partner Çalışması: Yabancı Dil Öğreniminde İş Birliği ve Etkileşimin Gücü**

Yabancı dil öğreniminde partner çalışması, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek ve dilde akıcılık kazanmak için etkili bir yöntemdir. Tarihsel olarak, partner çalışması, iş birliğine dayalı öğrenmenin önemi anlaşıldığında 20. yüzyılın başlarında yaygınlaşmaya başlamıştır. Özellikle dil öğreniminde, bu yöntem, öğrencilerin birbirleriyle etkileşime girerek dil pratiği yapmalarını ve dil öğrenme sürecini daha dinamik ve anlamlı hale getirmelerini sağlar.

Partner çalışması, iki öğrencinin bir araya gelerek belirli bir dil görevini birlikte yerine getirmesini ifade eder. Bu yöntem, öğrencilere dil öğrenme süreçlerinde karşılıklı destek sunar ve dil becerilerini geliştirme fırsatı verir. Partner çalışması, öğrencilerin dilde daha özgüvenli hale

gelmelerini ve dil bilgisi, kelime dağarcığı gibi alanlarda birbirlerinden öğrenmelerini sağlar (Komorowska, 2001).

Yabancı dil öğretiminde partner çalışması, diğer sosyal öğrenme yöntemleri gibi, öğretim sürecine rastgele eklenmemelidir. Öğretmen, bu iş birliği biçimini kullanmadan önce, dersin amacını, sınıfın fiziksel koşullarını (örneğin, uygun masa düzeni ve sınıfın büyüklüğü) ve gerçekleştirilecek dil görevlerinin zorluk derecesini dikkate almalıdır. Partner çalışmasının ne zaman ve nasıl uygulanacağını belirlerken, bu faktörlerin dikkate alınması dil öğreniminin etkinliğini artırır.

Partner çalışması, özellikle iki öğrencinin dilde belirli bir görevi birlikte çözmesi gerektiğinde etkili bir yöntemdir. Örneğin, *diyalog oluşturma ve okuma, çalışma sonuçlarının karşılıklı olarak kontrol edilmesi, zorluklar karşısında yardım sağlama* gibi durumlar, yabancı dil öğreniminde partner çalışmasının etkili olduğu alanlardır (Sitte & Wohlschlägl, 2001).

Komorowska (2001), partner çalışmasını açık ve kapalı olmak üzere iki kategoriye ayırır. Açık partner çalışmasında, öğrenciler öğretmenin sürekli kontrolü altında çalışır ve tüm süreç sınıfın önünde gerçekleşir. Bu, kapalı partner çalışmasına geçiş için bir hazırlık aşaması olarak hizmet eder. Kapalı partner çalışmasında ise, öğretmen kontrolünü azaltır ve öğrenciler serbestçe etkileşimde bulunur. Bu süreçte öğretmen, en iyi öğrenciyi doğru bir örnek oluşturmak için kullanır ve ardından diğer öğrencileri eşleştirir. Bu yöntem, dil öğreniminde partner çalışmasının sınıf genelinde sorunsuz bir şekilde uygulanmasını sağlar.

Kapalı partner çalışmasında, öğrenciler arasında gerçekleştirilen dil diyalogları ne öğretmen ne de diğer öğrenciler tarafından duyulmaz, bu da öğrencilerin dil öğrenme sürecinde daha fazla bağımsızlık kazanmalarını sağlar. Öğretmen, öğrencilerin sürekli aynı partnerle çalışmamları için partnerlerin düzenli olarak değiştirilmesini teşvik etmelidir. Öğrencilere, en sevdikleri kişiyle, dil öğreniminde en çok fayda sağlayacakları kişiyle veya dil öğreniminde kendilerinden fayda görebilecek biriyle çalışmalarını önererek bu değişimi sağlamak mümkündür. Bu çeşitlendirme, dil öğretim sürecini zenginleştirir ve öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırır (Komorowska, 2001).

Yabancı dil öğreniminde partner çalışması, öğrencilere yalnızca dil becerilerini geliştirme fırsatı sunmakla kalmaz, aynı zamanda dilde daha rahat ve öz güvenli bir şekilde iletişim kurmalarını sağlar. Öğrenciler, bu yöntemle kendileri hakkında, duyguları veya deneyimleri konusunda daha rahat konuşurlar ve bu da dil pratiği açısından büyük bir avantajdır. Partner çalışması, dil öğreniminin sosyal bir süreç olarak anlaşılmasını sağlar ve öğrencilerin dilde iş birliği yapma, birlikte öğrenme ve sorumluluk alma becerilerini geliştirir. Bu beceriler, dil öğreniminde ilerleyen aşamalarda grup çalışması gibi daha karmaşık sosyal öğrenme süreçleri için de önemli bir temel oluşturur (Meyer, 2002).

### **3.4.3. Grup Çalışması: Yabancı Dil Öğretiminde İş Birliğinin Gücü ve Önemi**

Grup çalışması, eğitimin önemli bir ögesi olarak uzun bir geçmişe sahiptir. Tarihsel olarak, grup çalışması kavramı, 20. yüzyılın başlarında eğitimde iş birliğine dayalı öğrenmenin önem kazanmasıyla ortaya çıkmıştır. Özellikle John Dewey'in eğitim felsefesi ve daha sonra ortaya çıkan yapılandırmacı yaklaşımlar, grup çalışmasının öğrencilerin sosyal etkileşim yoluyla öğrenmelerine



nasıl katkı sağladığını vurgulamıştır. Grup çalışması, öğrencilerin bir araya gelerek belirli bir görevi kolektif bir şekilde çözmelerini sağlayan, iş birliğine dayalı bir öğretim yöntemidir. Bu yöntem, özellikle yabancı dil öğretiminde, dil becerilerinin geliştirilmesi ve öğrencilerin dili aktif bir şekilde kullanmalarını teşvik etmek için etkili bir araç olarak öne çıkar.

Grup çalışması, belirli bir görevin küçük öğrenci grupları tarafından üstlenildiği bir öğretim yöntemi olarak tanımlanır. Genellikle beş kişiden oluşan bu gruplar, verilen görevi birlikte çözerler. Ancak, grubun büyüklüğü ve yapısı, duruma ve verilen görevin niteliğine bağlı olarak değişebilir (Weidner, 2003). Grup çalışmasında tüm öğrenciler aynı sınıfta bulunur ve öğretmenin rehberliği altında çalışırlar (Terhart, 2000). Bu yöntemin yabancı dil öğretiminde etkin bir şekilde uygulanabilmesi için, "grup" kavramının ne anlama geldiğinin anlaşılması önemlidir.

Grup, bireylerin belirli bir amaç doğrultusunda bir araya geldikleri, sosyal ve akademik etkileşimlerde buldukları bir yapıdır. Bu yapı, üyelerinin ortak ilgi ve değerleri paylaşmasını, belirli bir süre boyunca bir arada bulunmasını ve belirli roller üstlenmesini gerektirir (Fichter, 1968). Yabancı dil öğretiminde grup çalışması, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeleri için uygun bir ortam sağlar; çünkü öğrenciler, *dil öğrenme sürecinde iş birliği yaparak, birbirlerinden öğrenerek ve dilde aktif rol alarak daha derinlemesine bir öğrenme deneyimi yaşarlar*.

Yabancı dil öğretiminde grup çalışmasının başarılı olabilmesi için, bu sürecin dikkatli bir şekilde planlanması ve yürütülmesi gerekir. İlk olarak, öğretmen, gruplar arasında olumlu bir gerilim yaratmaya çalışmalıdır. Bu gerilim, öğrenmeyi teşvik eden, pozitif bir enerji kaynağıdır. Örneğin, öğretmen, öğrencilerin grup içindeki görevlerini yerine getirmeleri için belirli bir süre tanıyabilir. Bu süreyi belirlerken, öğretmenin kendi deneyim ve gözlemlerine dayanarak, grupların ne kadar zamana ihtiyaç duyduklarını değerlendirmesi gerekir.

İkinci olarak, öğretmen, gruplara ayrılmadan önce tüm önemli bilgileri öğrencilere aktarmalıdır. Çalışma talimatları ve zaman çerçevesi gibi önemli bilgiler, grup çalışmasına başlamadan önce net bir şekilde belirtilmelidir. Bu, öğrencilerin çalışma sürecinde karşılaşabilecekleri belirsizlikleri en aza indirir ve grup çalışmasının etkinliğini artırır. Ayrıca, grup çalışması sırasında sosyal form değiştirmek, grup içinde oluşturulan enerjiyi ve gerilimi zayıflatabilir; bu nedenle, farklı sosyal form geçişleri dikkatlice planlanmalıdır (Schwerdtfeger, 2001).

Grup çalışmasında, öğretmenin müdahaleleri de önemli bir rol oynar. Öğrenciler görevlerini yerine getirirken, öğretmenin geri planda kalması ve yalnızca gerektiğinde müdahale etmesi önerilir. Öğretmen, gruplar içinde ortaya çıkan sorunların öğrenciler tarafından çözülmesini bekleyebilir ve ancak gerektiğinde rehberlik sağlayarak süreci destekler. Grup çalışması tamamlandığında, öğretmen, öğrencilerin grup olarak oturma düzenini korumalarını sağlayarak, sonuçların paylaşımı sırasında da ortak sorumluluğun devam ettiğini vurgulamalıdır.

Sonuç olarak, yabancı dil öğretiminde grup çalışması, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek, iş birliği yapmayı öğrenmek ve dilde aktif rol almayı teşvik etmek için vazgeçilmez bir yöntemdir. Bu yöntemin başarılı olabilmesi, öğretmenin dikkatli planlaması ve süreç boyunca öğrencileri doğru yönlendirmesi ile mümkündür. Grup çalışması, öğrencilerin dil öğrenme sürecinde karşılaştıkları zorlukları birlikte aşmalarına olanak tanır ve dil becerilerinin kolektif bir şekilde geliştirilmesine katkıda bulunur.

### **3.4.4. Plenum ya da Büyük Grup Öğretimi: Kolektif Öğrenme Üzerine Odaklanma**

Plenum ya da büyük grup öğretimi, tüm sınıfın veya kursun, bir görevi birlikte ele alarak ortak bir öğrenme sürecine girdiği bir yaklaşımdır. Bu yöntem, sadece fikir alışverişini değil, aynı zamanda sınıf içinde bir topluluk ve ortak hedef duygusunu da pekiştirir. Plenum öğretiminin tipik bir biçimi, tüm öğrencilerin görüşlerini ve fikirlerini dile getirme ve tartışma fırsatına sahip olduğu açık tartışmalar veya münazaralardır. Bu öğretim şekli, öğretmen tarafından sadece asgari düzeyde yönlendirilen ders içi konuşmalar biçiminde de gerçekleşebilir; bu sayede, öğrencilerin kendi düşüncelerini ve katkılarını özgürce ifade etmeleri için geniş bir alan sağlanır (Meyer, 2011).

Plenum öğretiminin en belirgin özelliklerinden biri, aktif katılımın ve eleştirel düşüncenin teşvik edilmesidir. Ortak fikir alışverişi yoluyla öğrenciler birbirlerinden öğrenir ve sınıf arkadaşlarının farklı bakış açılarını daha derinlemesine anlama fırsatı bulurlar. Bu bağlamda, empati, aktif dinleme ve saygılı iletişim gibi sosyal beceriler geliştirilir; bu da sosyal uyum açısından büyük bir önem taşır (Fend, 2008).

Büyük grup öğretiminin bir diğer hedefi, öğrencilerin sorumluluk bilincini artırmaktır. Bu öğretim biçiminde ders, büyük ölçüde öğrencilerin katkılarıyla şekillendiği için, öğrenciler kendi öğrenme süreçlerinden ve grubun genel başarısından sorumlu olmayı öğrenirler. Bu tür bir iş birliği, öğrencilerin öğretmenin rolünü kısmen üstlenmesine de olanak tanır; örneğin, tartışmaları yönlendirme veya konuları sunma gibi görevler üstlenebilirler. Bu da onların bağımsızlıklarını ve öz güvenlerini geliştirir (Arnold & Müller, 2012).

Plenum ya da büyük grup öğretiminin pek çok avantajının yanı sıra bazı zorlukları da bulunmaktadır. Örneğin, büyük bir grup içinde kendini rahat hissetmeyen veya çekingen olan öğrenciler, derslere daha az aktif katılabilirler. Bu nedenle, öğretmenin herkesin katkıda bulunmasını teşvik eden kapsayıcı bir ortam yaratma sorumluluğu vardır (Helmke, 2009).

Genel olarak, plenum ya da büyük grup öğretimi, ortak öğrenmeyi ve içeriklerle aktif bir şekilde ilgilenmeyi teşvik eder. Bu yöntem, öğrencilerin kendi fikirlerini geliştirmeleri ve bu fikirleri ortak tartışmalara dahil etmeleri için onları cesaretlendirir. Bu öğretim şekli, öğrenme sürecinde bireysel ve kolektif sorumluluğu ön plana çıkaran demokratik ve katılımcı bir öğrenme kültürünü temsil eder.

## **4. SONUÇ ve ÖNERİLER**

Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar ve sosyal formaların etkili kullanımı, dil öğreniminde başarının anahtarıdır. Geleneksel öğretim yöntemlerinin sınırlılıklarının ötesine geçerek, öğrencileri öğrenme sürecinin merkezine yerleştiren bu yaklaşımlar, onların dil becerilerini daha etkin ve kalıcı bir şekilde geliştirmelerine olanak tanır. Öğrenci merkezli yaklaşımlar, yalnızca bilginin aktarılmasını değil, aynı zamanda bu bilginin nasıl anlamlı hale getirileceğini, nasıl kullanılacağını ve nasıl derinlemesine içselleştirileceğini öğretir. Bu süreçte, sosyal formalar (örneğin grup çalışması, partner çalışması ve bireysel çalışma), öğrencilerin dil öğrenim süreçlerini zenginleştirerek onların aktif katılımını teşvik eder ve dil becerilerini geliştirmelerini sağlar.

Öğrenci merkezli öğretim yaklaşımlarının yanı sıra, hedef odaklı öğrenmenin entegrasyonu, yabancı dil öğretiminde verimliliği artıran önemli bir faktördür. Hedef odaklı öğrenme, öğrencilerin belirli dil becerileri ve öğrenme çıktıları üzerinde yoğunlaşmasını sağlar. Bu yaklaşım, öğretim sürecini daha yapılandırılmış hale getirir ve öğrencilerin öğrenme hedeflerine ulaşmaları için gereken adımları netleştirir. Öğrenci merkezli yaklaşımla bütünleştirilen hedef odaklı öğrenme, öğrencilere hem bağımsız öğrenme fırsatları sunar hem de belirli dil hedeflerine ulaşmada onlara rehberlik eder. Bu kombinasyon, dil öğrenme sürecinin daha odaklı ve etkili olmasını sağlar.

Öğrenci merkezli ve hedef odaklı öğretim yöntemlerinin yanı sıra, *öğretmen merkezli yaklaşımlar* da eğitimde yaygın olarak kullanılmıştır. Öğretmen merkezli öğretim yöntemleri arasında *doğrudan öğretim, sunuş yoluyla öğretim, sokratik yöntem, sunum ve demonstrasyon, ezber ve tekrar* gibi yaklaşımlar yer alır. Bu yöntemler, bilginin öğretmen tarafından yapılandırılmış bir şekilde sunulduğu ve öğrencilere sistematik olarak aktarıldığı yaklaşımlardır. Özellikle *doğrudan öğretim ve sunuş yoluyla öğretim*, büyük gruplarda ve karmaşık konuların aktarılmasında etkili olabilir. Ancak, bu yaklaşımlar genellikle öğrencilerin pasif bilgi alıcıları olarak kaldığı ve bağımsız düşünme, problem çözme gibi becerilerinin sınırlı bir şekilde geliştiği bir öğrenme ortamı yaratabilir.

Öğrenci merkezli öğretim yöntemleri arasında *bireysel çalışma (Einzelarbeit), partner çalışması (Partnerarbeit), grup çalışması (Gruppenunterricht) ve plenum (Büyük Grup Öğretimi)* gibi sosyal formalar yer alır. Bu yöntemler, öğrencilerin aktif katılımını sağlayarak onların bireysel ve kolektif öğrenme deneyimlerini zenginleştirir. Bu sosyal formalar, öğrencilerin hem bireysel hedeflerini gerçekleştirmelerine hem de grup içinde iş birliği yaparak daha geniş öğrenme hedeflerine ulaşmalarına olanak tanır.

Öğrenci merkezli ve hedef odaklı öğretim yöntemlerinin sadece yabancı dil derslerinde değil, tüm eğitim alanlarında uygulanması, öğrenme süreçlerini dönüştürebilecek büyük bir potansiyele sahiptir. Bu yaklaşımlar, çeşitli disiplinlerde öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirir, onların bireysel öğrenme stillerine uyum sağlar ve öğrencilerin öğrenmeye yönelik motivasyonlarını artırır.

Öğrenci merkezli yaklaşımlar, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerinde aktif bir rol oynamalarını sağlar. Bu, bilginin daha derinlemesine işlenmesine ve daha kalıcı hale gelmesine yardımcı olur. Hedef odaklı öğrenme ise bu süreci daha yapılandırılmış bir hale getirir, öğrencilerin belirli akademik hedeflere ulaşmasını sağlar. Bu iki yöntemin entegrasyonu, öğrencilerin sadece teorik bilgi değil, aynı zamanda bu bilgiyi uygulayabilme becerisi kazanmalarına olanak tanır. Bu, matematik, fen bilimleri ve sosyal bilimler gibi farklı derslerde de öğrenme kalitesini artırır.

Öğrenci merkezli yöntemler, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini kontrol etmelerini ve sorumluluk almalarını teşvik eder. Bu durum, öğrencilerin öz-yeterlik duygusunu güçlendirir; yani, öğrenciler belirli bir görevi başarma konusunda kendilerine güvenmeye başlarlar. Hedef odaklı öğretimle birlikte, öğrenciler kendi belirledikleri hedeflere ulaşmak için stratejiler geliştirir ve bu stratejileri uygulamaya koyarak başarıya ulaşırlar. Bu da öğrencilerin genel akademik başarılarına olumlu yansır.

Öğrenci merkezli yaklaşımlar, öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmelerini teşvik eder. Hedef odaklı öğretim, bu süreçte belirli hedeflere ulaşma yönünde öğrencileri motive eder ve bu becerileri kullanmalarını gerektirir. Bu kombinasyon, öğrencilerin karmaşık problemleri çözme ve farklı bakış açıları geliştirme becerilerini geliştirir. Özellikle fen bilimleri ve matematik gibi disiplinlerde, bu beceriler öğrencilere analitik düşünme yeteneklerini kazandırır.

Öğrenci merkezli ve hedef odaklı öğretim yöntemleri, sınıf içinde daha etkili bir öğrenme ortamı oluşturur. Öğrencilerin aktif katılımı ve belirli hedefler doğrultusunda çalışmalarını, sınıf içi disiplini olumlu yönde etkiler. Öğrenciler, öğrenme sürecinin bir parçası olarak kendilerini daha fazla sorumlu hissederler ve bu da disiplin sorunlarının azalmasına katkıda bulunur. Bu tür bir sınıf yönetimi, tüm derslerde öğretmenlerin işini kolaylaştırır ve öğrenme süreçlerini daha verimli hale getirir.

Öğrenci merkezli ve hedef odaklı yöntemler, farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayarak daha kapsayıcı eğitim ortamları yaratır. Özellikle özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler veya farklı öğrenme hızına sahip olan öğrenciler için bu yaklaşımlar, kişiselleştirilmiş öğrenme fırsatları sunar. Böylece, her öğrencinin öğrenme sürecinde başarıya ulaşması desteklenir.

*Araştırmada elde edilen bilgiler ışığında aşağıdaki öneriler sunulmuştur:*

### **Eğitim Sistemine Yönelik Öneriler**

*Öğrenci Merkezli Yaklaşımların Yaygınlaştırılması:* Türk eğitim sistemi, geleneksel öğretmen merkezli yaklaşımdan öğrenci merkezli yaklaşıma geçiş yapmayı sürdürmelidir. Öğrenci merkezli yaklaşımlar, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde daha aktif rol oynamalarını sağlar ve eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık gibi becerilerin gelişimini destekler. Bu tür bir yaklaşım, eğitimde kaliteyi artıracak ve öğrencilerin öğrenmeye olan ilgisini ve motivasyonunu güçlendirecektir. Tarihsel olarak, Tanzimat Dönemi'nde başlayan modernleşme hareketleri ve Cumhuriyetin ilanından sonra uygulanan eğitim reformları, öğrenci merkezli öğretime geçişin önünü açmıştı. Günümüzde, bu mirası ileri taşıyarak, eğitimin daha kapsayıcı ve yenilikçi hale getirilmesi önemlidir.

*Sosyal Formların Eğitime Entegrasyonu:* Türk eğitim sistemi, sosyal formaların (grup çalışmaları, partner çalışmaları ve plenum gibi) etkili kullanımını teşvik etmelidir. Bu yöntemler, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirirken, onların iş birliği yapma ve birlikte öğrenme yeteneklerini de artırır. Öğrenci merkezli öğretime entegre edilen sosyal formlar, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal gelişimlerine katkıda bulunacaktır. Bu yaklaşımlar, Osmanlı medrese sisteminde uygulanan birebir eğitim ve halk eğitimi gibi tarihsel uygulamaların modern bir yorumu olarak görülebilir ve bu mirası günümüz eğitim sistemine entegre ederek daha katılımcı bir öğrenme ortamı sağlanabilir.

*Hedef Odaklı Öğrenmenin Vurgulanması:* Türk eğitim sistemi, öğrenci merkezli öğretimi desteklemek için hedef odaklı öğrenmeyi benimsemelidir. Hedef odaklı öğrenme, öğretim sürecini daha yapılandırılmış ve odaklı hale getirir, öğrencilerin belirli akademik ve kişisel hedeflere

ulaşmalarını kolaylaştırır. Bu tür bir yaklaşım, özellikle Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) ve Liseye Geçiş Sistemi (LGS) gibi sınav odaklı sistemlerde öğrencilerin başarılarını artırmada önemli bir rol oynayabilir.

*Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi:* Öğretmenlerin mesleki gelişimi, öğrenci merkezli ve hedef odaklı yaklaşımların eğitim sisteminde etkin bir şekilde uygulanabilmesi için hayati öneme sahiptir. Türk eğitim sistemi, öğretmenlere bu yaklaşımlar konusunda sürekli mesleki gelişim fırsatları sunmalıdır. Cumhuriyetin ilk yıllarında, öğretmenlerin eğitimdeki yenilikçi yöntemleri benimsemeleri için yürütülen çalışmalara benzer bir şekilde, modern öğretim yöntemlerini benimsemeye yönelik programlar düzenlenmelidir. Bu tür programlar, öğretmenlerin pedagojik becerilerini geliştirecek ve onları çağdaş eğitim anlayışına daha iyi uyum sağlayacak şekilde destekleyecektir.

### **Yabancılar Türkçe Öğretimine Yönelik Öneriler**

*Öğrenci Merkezli Türkçe Öğretimi:* Yabancılar Türkçe öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar yaygınlaştırılmalıdır. Öğrencilerin dil öğrenme süreçlerinde aktif rol alması, Türkçeyi daha etkin bir şekilde öğrenmelerini sağlar. Bu yaklaşım, öğrencilerin kendi ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına göre öğrenmelerine olanak tanır, bu da Türkçe öğretimini daha kişisel ve anlamlı hale getirir. Türkiye’de yabancı dil öğretimi geçmişte genellikle öğretmen merkezli yaklaşımlarla yapılmıştır; bu nedenle öğrenci merkezli yöntemlerin daha fazla uygulanması, Türkçe öğretiminde önemli bir yenilik olacaktır.

*Sosyal Formların Türkçe Öğretiminde Kullanımı:* Sosyal formalar, yabancılar Türkçe öğretiminde etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Grup çalışmaları, rol oyunları ve tartışma gibi yöntemler, öğrencilerin dil becerilerini pratik etmeleri için doğal bir ortam sunar. Bu yöntemler, dil öğreniminde karşılaşılan utangaçlık ve özgüven eksikliği gibi engellerin aşılmasına yardımcı olabilir. Tarihsel olarak, Osmanlı İmparatorluğu’nda dil öğretimi, birebir eğitimle sınırlı kalmıştı; günümüzde ise sosyal formların kullanımı, Türkçe öğretimini daha etkili ve etkileşimli hale getirebilir.

*Hedef Odaklı Türkçe Öğretimi:* Yabancılar Türkçe öğretiminde hedef odaklı öğrenme stratejileri benimsenmelidir. Öğrencilerin belirli dil becerileri üzerine yoğunlaşmaları, Türkçe öğrenim sürecini daha yapılandırılmış hale getirir. Bu, özellikle Türkiye’de yaşayan yabancıların Türkçe dil yeterlilik sınavlarına (TÖMER gibi) hazırlanmalarında yararlı olacaktır. Hedef odaklı öğretim, dil öğreniminde belirli başarı standartlarına ulaşılmasını kolaylaştıracaktır.

*Teknoloji Destekli Türkçe Öğretimi:* Teknolojinin sunduğu imkanlar, yabancılar Türkçe öğretiminde daha fazla kullanılmalıdır. Online dil öğrenme platformları, mobil uygulamalar ve interaktif içerikler, Türkçe öğrenimini daha erişilebilir ve etkili hale getirebilir. Türk eğitim sisteminde teknoloji kullanımı, son yıllarda önemli bir gelişme göstermiştir; bu gelişme, Türkçe öğretimi için de büyük bir potansiyel sunmaktadır. Teknoloji, özellikle yurt dışında yaşayan Türk kökenli çocuklar ve yabancı öğrenciler için Türkçe öğretimini kolaylaştırabilir.

Bu öneriler, Türk eğitim sisteminde öğrenci merkezli yaklaşımların, sosyal formların ve hedef odaklı öğretim yöntemlerinin yaygınlaştırılmasıyla, eğitimin niteliğini artırmayı hedeflemektedir.

Tarihsel olarak, Osmanlı İmparatorluğu'ndan Cumhuriyet dönemine kadar uzanan eğitim reformları, Türk eğitim sisteminin modernleşmesinde kritik bir rol oynamıştır. Bu mirası devam ettirerek, günümüz eğitim sistemini daha yenilikçi, kapsayıcı ve öğrenci odaklı hale getirmek mümkündür. Ayrıca, yabancılara Türkçe öğretiminde bu yaklaşımların uygulanması, Türkiye'nin küresel dil öğretimi alanında daha etkin ve saygın bir konuma gelmesini sağlayabilir.

Eğitimde bu yenilikçi yaklaşımların benimsenmesi, sadece öğrencilerin akademik başarılarını artırmakla kalmayacak, aynı zamanda onların eleştirel düşünme, problem çözme ve sosyal becerilerini geliştirmelerine de katkıda bulunacaktır. Bu da uzun vadede Türkiye'nin eğitim sisteminin daha güçlü, esnek ve geleceğe hazırlıklı olmasını sağlayacaktır. Bu makale, özellikle yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar ve sosyal formaların etkili kullanımının dil öğreniminde nasıl bir fark yaratabileceğini teorik ve pratik örneklerle ele alarak, bu yenilikçi yöntemlerin Türkiye'nin eğitim sistemine katkılarını detaylandırmaktadır. Bu bağlamda, bu makale, Türkiye'nin eğitim sisteminde öğrenci merkezli ve hedef odaklı öğretim yaklaşımlarının daha geniş çapta benimsenmesi gerektiğini vurgulamakta ve bu süreçte sosyal formaların entegrasyonunun önemini ortaya koymaktadır (Yılmaz & Özdemir, 2022).

## Kaynakça

Adam, G. (1993). Sozialformen des Unterrichts. In G. Adam & R. Lachmann (Eds.), *Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht* (pp. 41–55). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Akyüz, Y. (2011). *Türk Eğitim Tarihi: M.Ö. 1000-M.S. 2011*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Aschersleben, K. (1999). *Frontalunterricht - klassisch und modern. Eine Einführung*. Studentexte für das Lehramt. Neuwied; Krefeld: Luchterhand.

Ausubel, D. P. (1968). *Educational psychology: A cognitive view*. Holt, Rinehart & Winston.

Başgöz, İ., & Wilson, H. E. (1992). *Türkiye Cumhuriyetinde Eğitim ve Atatürk*. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Becker, H. (1984). *Didaktik und Erziehung*. Klinkhardt.

Beckmann, H., & Fischer, W. (1990). *Didaktikliğın zorluğu: Öğretimde öğrenci ve konu yöneliminin kutuplaşması üzerine*. Klinkhardt.

Demirel, Ö. (2009). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde Program Geliştirme*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Duden - Deutsches Universalwörterbuch, 6. Aufl. (2006). Mannheim: Bibliographisches Institut [CD-ROM].

Einsiedler, W., & Härle, H. (1976). *Öğrenci odaklı öğretim*. Auer.

- Ergün, M. (1996). *Atatürk Devri Türk Eğitimi*. Ocak Yayınları.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. Herder and Herder.
- Gage, N. L., & Berliner, D. C. (1992). *Educational psychology* (5th ed.). Houghton Mifflin.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic Books.
- Gudjons, H. (2003). *Frontalunterricht neu entdeckt. Integration in offenen Unterrichtsformen*. Bad Heilbrunn/Obb.: Klinkhardt.
- Gündüz, Y., & Genç, H. N. (2017). The impact of peer interaction on speaking anxiety in foreign language learning. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 13(1), 220-236, 339-356.
- Kodaman, B. (1991). *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*. Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Komorowska, H. (2001). *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna.
- Long, M. H. (1996). The role of the linguistic environment in second language acquisition. In W. C. Ritchie & T. K. Bhatia (Eds.), *Handbook of second language acquisition* (pp. 413-468). Academic Press.
- Mattes, W. (2002). *Methoden für den Unterricht: 75 kompakte Übersichten für Lehrende und Lernende*. Paderborn.
- MEB. (2001). *Türkiye'de Eğitim: 1923-2000*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.). Nobel Yayıncılık.
- Meyer, H. (2002). *Unterrichtsmethoden. Band 1: Theorieband*. 10. Auflage: Cornelsen Scriptor, Berlin.
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2013). *Curriculum: Foundations, principles, and issues* (6th ed.). Pearson.
- Paul, R., & Elder, L. (2006). *The thinker's guide to the art of Socratic questioning*. Foundation for Critical Thinking.
- Rosenshine, B. (2012). Principles of instruction: Research-based strategies that all teachers should know. *American Educator*, 36(1), 12-39.
- Shor, I. (1992). *Empowering education: Critical teaching for social change*. University of Chicago Press.
- Sitte, W., & Wohlschlägl, H. (2001). *Beiträge zur Didaktik des Geographie und Wirtschaftskunde-Unterrichts*. Wien.
- Şimşek, H. (2012). *Nitel araştırma yöntemleri* (6. bs.). Seçkin Yayıncılık.
- Stake, R. E. (2010). *Vaka çalışması araştırması* (N. Demirbaş, Çev.). Pegem Akademi Yayıncılık.

Terhart, E. (2000). *Lehr-lern-Methoden. Eine Einföhrung in die Probleme der methodischen Organisation von Lehren und Lernen*. 3., ergänzte Auflage. Weinheim, München: Juventa.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Wiater, W., & Votterle, B. (2007). *Grundlagen der Schulpädagogik: Schülerorientierung (Öğretim İlkeleri: Öğrenci Yönelimi.)*. Auer.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, A., & Özdemir, C. (2022). Çok dilli eğitim sistemindeki öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe konuşma becerisinin gelişiminde yaşadıkları zorluklar: Irak örneği. *Journal of Social Research and Behavioral Sciences*, 8(15), 170-193.